

Bijlage VWO
2008

tijdvak 1

Turks

Tekstboekje

İstanbul yazarları Fransız dergisinde

Fransa'da yılda iki kez yayımlanan edebiyat dergisi "Siècle 21" son sayısını "İstanbul yazarlarına" ayırdı. Modern Türk edebiyatı, farklı kuşaklardan 16 yazarımızın kaleminden okurlara aktarıldı.

Fransa'da yayımlanan edebiyat dergisi "Siècle 21" (21. Yüzyıl) son sayısını "İstanbul yazarlarına" açtı. Doğu Dilleri ve Uygarlıkları Enstitüsü'nde (INALCO) Türk Edebiyatı öğretim üyesi olarak çalışan çevirmen Timur Muhiddin tarafından hazırlanan, Paris Konsolosluluğu'nun da destek verdiği sayıda 16 yazara yer verildi. Modern Türk edebiyatının Fransız dilinde daha önce yayımlanmamış örnekleri Fransız okurlarına ulaştırıldı. Milliyet, Timur Muhiddin ile görüştü.

Yazar seçimini hangi kriterlere göre yaptınız?

Derginin her sayısı bir ülkeye ait, çoğu kez de sadece bir kente ait yazarları işliyor. Elli sayfada o ülkenin tüm edebiyatını ele almamız mümkün değil. Türk edebiyatı yerine konuyu İstanbul olarak sınırladık. Bu, Ankara veya başka yöreler de olabilirdi. İkinci kriter, ele alınan yazarların günümüz yazarları olmasıydı.

Ama dergide sadece kentten söz eden yazarlar veya bu yazarların İstanbul'dan bahseden yazıları yer almıyor...

Mutlaka kenti anlatmaları gerekmiyordu. Yer yer İstanbul'dan söz

etmekle birlikte asıl önemli olan İstanbul'da oturuyor olmaları. Bir diğer ölçü çağdaş olmaları. En eskisi 1933 doğumlu Cevat Çapan, en yenisi 1973 doğumlu Elif Şafak. İkisi arasında 40 yıllık bir ara var. Yani tüm kuşaklardan örnekler aldık diyebilirim. Farklı yazı stillerini göstermeye çalıştık. Şiir, hikâye, birkaç deneme ve romanlardan alıntılar yaptık. Roman kesitleri vermemizin nedeni Türk romanının şu sıralar çok dinamik oluşu. Daha önce hiç çevrilmemiş yazarları tanıtmak ayrıca önemli. Hiç çevrilmemiş Metin Kaçan'dan, çok konuşulan ama Fransız dilinde tercümesi olmayan Elif Şafak'tan örnekler aldık.

Bu kriterlere uyan ve yayına aday gördüğünüz yazar sayısı başlangıçta kaçtı?

Birkaç yüzdü... İstanbul'da çok sayıda ilginç yazar var. Eleme yapmak zorunda kaldık. Tanınmışlardan da seçtik ama daha az tanınmışları da koyduk. 1980-85'ten beri İstanbul'da güçlü bir dinamik var, tercümeyle gerçekten hak eden bir edebiyat var.

Ne tür zorluklarla karşılaştınız?

Adalet Ağaoğlu'nun öyküsünde karşılaştığımız güçlük, yazıda var olan konuşma dilini yazıya aktarmak oldu. Öykünün kadın kahramanı, aklından geçenleri dile getiriyor. Bu, okullarda öğretilen bir Türkçe değil, konuşma Türkçesi. Böyle bir dili aktarmakta zorlandık. Aynı rengi, aynı lezzeti vermek gerekiyordu. Zordu. İkinci bir örnek Orhan Pamuk'un Avrupa'yı anlatan denemesi. Başlığı "Avrupa neresi?". Yazısında, İstanbul'da bir çocukken Avrupa'yı nasıl algıladığını anlatıyor. Bu, bir Avrupalı için anlaması imkânsız bir şey. Çünkü anlatılan Avrupa aynı

Avrupa değil. Bir Avrupalı, Avrupa'nın kendi açısından ne olduğunu aŐaęı yukarı biliyor. Ama baŐkası için neye tekabül ettiğini kafasında canlandıramıyor. İekli bir güçlük ortaya çıkıyor. Sözcüklerin evirisi, bir de fikirlerin evirisi. Bir de Türkçe gramerinde cinsiyetin belirsiz oluşu zorlukları karŐımıza çıkıyor.

Yazarlar arasında halk edebiyatına daha yakın olanlarla olmayanlar arasında bir ayırım yaptınız mı?

Setiklerimizin tümü dil konusunda arayıŐları olan yazarlar. Hilmi Yavuz,

geleneksel ve özellikle mistik Őiirden bazen de divan edebiyatından referanslar bulup koyuyor ve bunları kendi Őiiriyle bütün kılıyor. Özdemir İnce, laik bir yazar olmakla birlikte birçok kez dinsel temalardan esinlenmiŐ. Sadece İslam değil, diğer dinlere de ait temalar... Fransız edebiyatında da benzer yazarlar var. Ama fark bunların tam laik yazarlar olmaması. Örneğin Baudelaire, inançlı bir laikti. Özdemir İnce çok kültürlü bir tür modern mistik.

İnternetin değiştirdiği değerler

1

1976-1994 arasında doğan ve bilgisayarla büyüyen, değişime hızla ayak uydurabilen **"Y-Nesli"**, artık şirketlerde yönetici konumuna gelmeye hazırlanıyor. nceki kuşaklardan farklı olarak parayı prestijin önünde tutan bu yeni nesille ilgili sınırlı araştırmalar ve değerlendirmeler, önümüzdeki 15-20 yıl için de iş dünyasında kilit noktalara gelecek yöneticilerin yapısına ilişkin ipuçları veriyor. Ernst&Young İnsan Kaynakları'nın Avrupa ve Asya Pasifik Bölgeleri Eğitim Müdürü **Ahu Akar**'ın saptamaları bu değişimin ipuçları konusunda fikir verecek nitelikte. Akar, yurtiçi ve yurtdişında katıldığı eğitimlerle **"Eleman Seçme - İşe Alma Yöntemleri"**, **"Değerlendirici Eğitimi"**, **"Güvenli Davranış Modeli"**, **"Yaşayarak ğrenme - Outdoor Training"** konularında uzmanlaşmış bir kişi.

2

* Eski nesle kıyasla çok farklı olan özellik ve beklentilerini analiz edip yönetim stratejileri ile insan kaynağındaki bu büyük değişime ayak uyduran şirketlerin, **'en iyi'** insan kaynağını elde tutarak geleceğin **'en iyi'** firmaları olacağını söylemek, pek de yanlış olmayacaktır. **"Y-Nesli"**nin farklılığının temeli teknoloji. Yetiştikleri ortamı incelemek onları anlamanın en kolay yolu...

* İkinci Dünya Savaşı sonrası doğan ve kaynaklarda **"baby boom"** (bebek patlaması) olarak tanımlanan nesille, 1965-1975 yılları arasında doğmuş olan kişilerden oluşan ve **"X-Nesli"** olarak tanımlanan nesil, günümüzün yönetim stratejilerini şekillendiren özellikleriyle çalışma hayatında bulunan elemanların çoğunluğunu oluşturuyor. Ancak 1976-1994 yılları arasında doğan ve **"Y-Nesli"** olarak tanımlanan yeni nesil, iş dünyasına girmeye başladı bile. Bu yeni geçen nesil 5 yıl içerisinde şirketlerin yönetim kademelerine girecek. **"Y-Nesli"**, dev yapmak için kütüphaneye gitmeye neredeyse hiç gerek duymamış bir nesil. Nasıl olsa gereken her türlü bilgiye internetten ulaşabiliyorlar. Buna bağlı olarak da yalnız başlarına geçirdikleri zaman oranı her zamankinden fazla.

* Bilgisayarla büyüyen ilk nesil olarak teknolojiyle araları çok iyi; değişim/adaptasyon becerileri de çok yüksek. Çünkü hayatlarındaki her şeyin çok çabuk değişmesine alişiklar.

3

* **"Y-Nesli"**, esnek çalışma saatleri, kıyafet esnekliği gibi popüler konularla aslında iş hayatında varlığını belli etmeye başladı bile. Bu neslin yeleri, işe rahat kıyafetler giyerek, istedikleri saatte gelmek, istedikleri saatte çıkmak; hatta mümkünse işe hiç gelmeyip saate bağlı olmadan evden çalışmak istiyor.

* İş hayatlarının aynı zamanda eğlenceli de olmasını bekliyorlar; zevk almadıkları ortamlardan uzak durmayı tercih ediyorlar. **"Y-Nesli"** daha çok okuyor, daha geç evleniyor, özel hayatına ve ailesine daha fazla önem veriyor.

Hayatlarının daha küçük bir bölümünü işyerinde geçirmek istiyorlar; iş-özel hayat dengesi onlar için çok önemli; işleri birinci öncelikli değil. Açık ve net hedeflerinin ve beklentilerinin olması onlar için önemli. Bu nedenle yazılı sözleşmelere ve iş tanımlarına sahip olmayı tercih ediyorlar.

4

"Y-Nesli" nitelemesi, İngilizce "Generation Youth", yani "genç nesil"den geliyor. Türkçe'ye çevrilirken "Generation" kelimesi "nesil, kuşak" olarak çevrildi. "Youth" kelimesinin ise ilk harfi alındı. Tüketime düşün bilinen bu kuşak, sözkonusu özelliğinden dolayı kendini "Yes Nesli" olarak da tanımlayabiliyor.

5

Psikolog **Emre Konuk** tarafından 1985'te kurulan Davranış Bilimleri Enstitüsü'nde, yaklaşık 18 yıldır gençlerle çalışan klinik psikoloğu **Olcay Güner**, internetle büyüyen bugünün gençlerinin özelliklerini şöyle sıralıyor:

Yeni nesil teknolojiyle çok erken tanışıyor. Birçoğu çok erken yaşta usta bilgisayar kullanıcısı oluyor. Hız, hızlı düşünme, çabuk ulaşma teknolojide çok doğal olan kavramlar. Teknolojiyle tanışan çocuklar çok da keyif aldıkları bu tempo ve hıza alışmışken, okul çağında tahtada ağır ağır bir şeyler anlatan bir öğretmenle tanışıyorlar. Öğretmenin yazdıklarını deftere geçirmek, okumak, kompozisyon yazmak için gözlerini ve parmaklarını koordineli ve sakin bir biçimde harfler, satırlar, sayfalar üzerinde dolaştırmak durumunda kalıyorlar. Bu düşük tempo birçoğuna sıkıcı geldiği için ders esnasında dikkatleri dağılıyor. Dikkat sorunları, dürtüsellik, doyumsuzluk giderek artıyor.

6

Eski nesil için kariyer gelişimi, daha fazla güç ve prestij kazandıracak unvanlar elde etmektir. Yeni nesil için ise gelişim kavramı, portföylerine yeni projeler almalarını sağlayacak yeni beceriler eklemek anlamına geliyor. Kişisel becerilerine yatırım yapıldığı sürece de, iş değiştirme olasılıkları düşüyor. Aksi takdirde, işe bağlılıkları göreceli olarak düşük olduğundan, iş değiştirme oranları daha yüksek oluyor. Eski nesil için bir kurumda 2 ila 5 yıldan daha az bir süreyle çalışmak, özgeçmişlerinde kötü görüneceği için pek de kabul edilebilir değilken "**Y-Nesli**" tarafından bu süre, kendilerini geliştiremedikleri bir dönem olarak yorumlanabiliyor. Onları motive etmenin anahtarı, yaşamlarındaki stres seviyesini düşürüp morallerini yükseltmekten geçiyor. Para da onlar için önemli bir motivasyon unsuru.

Bir yudum su, bir hurma

- 1 Ramazan gelince, hurmaya ilişkin iki satır laf etmenin zamanı da gelmiş demektir. Kafamıza göre alıp da yediğimiz bir meyve değildir hurma. Canımız elma çeker gibi hurma çekmez mesela. Öyle pazara gidip de, hurma tezgahına yaklaşıp “ver şuradan bir kilo hurma” dediğimiz de vaki değildir. Çünkü hiç bir zaman bizim pazarlarımızda bir hurma tezgahı olmaz.
- 2 Küçük, buruşuk ve yoğun bir lezzet içeren bu meyve ramazan günlerinin vazgeçilmezlerinden biridir ve ancak bu dönemde vitrinlerde yerini alır. Tıpkı güllaç gibi, şerbetler gibi, ya da sıcak pide gibi... Orucunuzu bir yudum suyla ya da bir zeytin tanesi ile açabilirsiniz. Ama bir hurmayla açarsanız o da pek makbuldür. O yüzden olacak, birçoğumuzun kafasında hurma ramazanla özdeşleşmiştir ve nedense sadece ramazanda aklımıza gelir.
- 3 Niye böyledir, bu durumun sebebi hikmeti nedir diye merak edenlere, hurmanın Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın 5 bin yıldır üretilen

besinlerinden biri olduğunu söyleyelim. Yani bölgenin beslenme alışkanlıkları içinde hurma önemli bir yer tutuyor. Şekerli, ballı tadıyla hem lezzetli hem de kalorisiz bir yiyecek olması nedeniyle bölge ekonomisi için önem arz ediyor. Bu kadar eski bir tarihe sahip olunca tarihi kaynaklarda da hurmadan bol bol söz ediliyor.

- 4 Tek tanrılı dinlerin Ortadoğu'dan çıktığını hesaba katarsanız, hurmanın kutsal kitaplarda neden bolca yer aldığını da anlayabilirsiniz. Hurmaya yüklenen bu manevi anlamın kaynağında, o bölgede besin değeri yüksek, enerji verici, fazlaca besin yetişmemesinin de payı var. O günlerden gelen bir alışkanlıkla hurma, ramazan ayının en baş iftariyeliklerden biri olarak kabul görüyor. Tek bir hurma ile açılan oruç sağlık açısından düşen kan şekerini takviye edici bir özellik taşıyor. Oruç nedeniyle uzun süreli açlık ve susuzluk kan şekerini düşürüyor. Ağza atılan bir hurma, içtiği yüksek kalori ile halsizliği alıveriyor.

Kuran'dan İncil'e hurma

- 5 İnsanoğlunun yetiştirdiği en eski besinlerden biri olan hurma, 5 bin yıldır Ortadoğu ülkelerinde tüketiliyor. Hurmanın menşei de bu topraklar. Bölgede yaşayanların beslenmesinde önemli bir yeri olan bu meyve zaman zaman değişim aracı olarak da kullanılarak öneminin altı çizilmiş.
- 6 Hurma liflerinden kumaş yapılabilmesi, çekirdeklerinin yakacak olarak kullanılması da önemini artıran diğer unsurlar. Margarinlere su ve sütü bir arada tutmak için eklenen doğal

bağlayıcılar da hurma yağından elde ediliyor, bu da başka bir bilgi. Kuran'da hurmanın geçtiği ayetlere rastlanırken İncil'de de hurmadan "hayat ağacı" olarak söz ediliyor. Hurma, Amerika'ya İspanyollar tarafından 19. yüzyılın başlarında getirilmiş ve Meksika taraflarında yetiştirilmeye başlamış. Türkiye'de Akdeniz, Batı ve Güney Anadolu bölgelerinde yetişen hurmaların besin değeri yoktur. Daha ziyade görsel bir katkı sağlar.

Çöldekilerin besin kaynağı

7 20 metreyi bulan gövdesi, 6 metrelik yaprakları ile tropikal bölgelerde yetişen görkemli bir ağaçtır hurma. Tıpkı bir yelpaze gibi yaprakları tepesinde toplanmıştır. Küçük sarı

çiçekler halinde açar ve bunlar meyveye dönüşür. Şeker oranı taze hurmalarda yüzde 60-65, kurumuş hurmalarda ise yüzde 75-85 civarında. Bu nedenle hurma, çölde yaşayanların her öğünde yedikleri bir meyve olma özelliği taşıyor. Yetiştirildiği bölgelere göre çeşitli renklerde ve büyüklükte olabiliyor.

En pahalı Medine hurması

8 En güzel hurmalar İran, Suudi Arabistan, Cezayir, Ürdün, Tunus ve İsrail topraklarında yetişiyor. Ama bunların içinde en pahalısı Medine hurması. Çünkü Hz. Muhammed ve inananlar Medine'deyken oruçlarını hurma ile açarmış. Bu maneviyat da Medine hurmasına nasip olmuş.

Geçmişle yargılanmak

Feridun Andaç

- 1 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Alman yazar Günter Grass'ın özyaşam öyküsünü içeren yeni kitabı "Soğanı Soyarken" in yayınlanması üzerine koparılan fırtınanın dineceği yok. Getirilen eleştiriler kitapla ilgili değil elbette. Grass, kitapla ilgili yaptığı bir söyleşide II. Dünya Savaşı'nın son günlerinde 17 yaşındayken Hitler'in vurucu timi "Waffen SS"lere katılıp tank bölümünde görev yaptığından söz ediyor.
- 2 Bu konuya yayımlanan kitabında da yer veren Grass, "samimi itiraf"ı nedeniyle birçok kişi/ kurum tarafından eleştirilere hedef oldu.
- 3 Grass'ın, asıl kitabında anlattığı sözlerinin ne anlam içerdiğini ayrıntılı biçimde okumadım. Medyada çıkan haberlere, yorumlara bakarak bir yazarı yargılamanın çok doğru olacağı kanısında da değilim.
- 4 Ortaya atılan konu onun geçmişiyile ilgili.
- 5 Bugün, toplumun vicdanı olan bir yazarla karşı karşıyayız. Ömrünün bu on yedi yılını bir yana bırakırsak; Grass, altmış yıldır sanatla, edebiyatla iç içe biri.
- 6 Yaşadığı, tanıklık ettiği, bugün suçlandığı dönemin acımasız eleştirisini içeren bir başyapıt olan "Teneke Trampet" onun kaleminden çıkma. "Kafadan Doğumlar" adlı

deneme kitabının her satırı savaş karşıtı bir yazarın düşüncelerini içeriyor.

- 7 İlk gençlik yıllarının eğilimi veya ortamın sürüklenişiyile gidip bir örgütte yer almak başka bir şey, orada bir eylem insanı olarak yaptıklarını zaman dilimi içinde bugüne taşımak başka bir şeydir.
- 8 Grass'ı bu ilk adımı için eleştirmenin çok yerinde olmadığını düşünürüm.
- 9 Grass'ı acımasızca yargılayanlar karşısında, bir "68'li" olan, Daniel Cohn Bendit, şunları söylüyor: "Herkesin bir lekesi var. Önemli olan bu lekeyi gün ışığına çıkartabilecek cesarete, bilinç aydınlığına sahip olunup olunmadığının bilinmesidir."
- 10 Grass'inki bir döneklik değil. Bir düşünceyi benimseyip, onun eylemcisi kesilmişken, bir tür "biat ederek" başka bir safa geçmiş biri olarak nitelendirmek yanlış elbette!
- 11 Üstelik o bir Nazi suçlusu değil ki, Grass saklı tutsun bunu.
- 12 Gençlik ateşinin iteklemesi, çevre, ortam ilişkilerinin sürüklemesi deyin; ne dersiniz deyin, çoğumuzun geçmişinde bu türden gitmeler, eğilimler vardır. Asıl olanı bugün nerede durduğu, neyi nasıl düşünüp yaşadığıdır insanın.
- 13 Geçmişle yargılamanın telaşını, vicdan havariliğini anlamak mümkün değil! Hele bu koroya bizden katılanlara ne demeli?
- 14 Çağının vicdanı olan bir yazarı karalamanın gücünü nereden alıyorlar dersiniz?
- 15 Günter Grass, hiç de utanılacak bir yerde durmuyor. Merak edenlere, ona "hazin son" biçenlere onun yazdıklarını tez elden okumalarını salık veririm.

Çeyrek asırlık bir sembol: Jazz Cafe

MURAT BEŞER

Hasnun Galip Sokak. Adını Çanakkale Savaşı'nda yaşamını yitiren Galatasaraylı sembol futbolcudan alan bu sokak, Taksim'in ve İstiklal Caddesi'nin saltanatına karşı madalyonun ters yüzü gibi.

İhtişamın, gösterişin, debdebenin acısını çekercesine kaderini yaşayan, bakımsız binaların birbirine yaslanarak durduğu bu daracık kirli sokak, aslında bugünkü haline yakışmayan bir geçmişe ve geçmişten geleceğe uzanan şimdiden efsane olmuş mekanlara sahip.

Zamanında ilk Galatasaray Kulübü binasını barındıran sokak, halen Dilbazlar Sineması, Sahaf Simurg ve Umut Ocakbaşı ile hatırlanıyor. Geri kalan yerler ise silme türkü bar. Üstelik sayıları da giderek artıyor; ayakta durmakta zorlanan yaşlı apartmanların üst katları bile, türkü bar açmak isteyenlerin gözaltında.

Şarap parası için yol gözleyen evsizlerin arkasında, türkü barların arasında ayırık otu gibi duran bir bina daha var sokakta. 20 numaralı bu bina farklı görüntüsüyle, üstünde taşıdığı New York gece kulüplerini andıran yarım şemsiyesiyle, uzun demir kollu kapısıyla çeyrek asırlık bir geçmişe sahip olan Jazz Cafe.

Sahipleriyle de farklı Jazz Cafe. Mete Gürman ve eniştesi Cengiz Şanlı, dostluk ve akrabalık ilişkisini, mütevazı bir iş ortaklığına dönüştürmeyi becermiş iki hayalperest kafadar. Tutkularını paranın önüne koyan iki idealist.

Büyüme hırsları yok; dükkanlarına ayak basanlara karşı "burası benim" kaptısı yok. Jazz Cafe onlar için bir iktidar alanı değil; bir kültür merkezi ya da eğitim kurumu da değil. Sadece ve sadece eğlenceyi ve dostluğu, keyfi ve kederi paylaştıkları bir çatı.

Tam 25 yıl önce Bodrum'da başlamış Jazz Cafe sevdası. Evveliyatında ise, Ankara Gazi Üniversitesi, Gazetecilik ve Halkla İlişkiler mezunu Cengiz'in Ankara'da işlettiği, tanınmadığı için kapısından çevrilen Mick Jagger'ın halen gülererek anlatıldığı Apple Bar var. Birinci Jazz Cafe, 1981 yılında Bodrum'un Bardakçı koyunda kapılarını açmış. İnsanların tekneyle geldikleri mekan, 10 yıl sonra aynı bölgenin Paşatarlası mevkiine taşınmış; beş yıl boyunca dünyaca ünlü isimleri ağırlamış. Ahmet Ertegun'den Prens Charles'a, King Crimson'ın Mete'yi arayarak "Etsiz yemeklerden ne var?" diye soran vejeteryen davulcusu Bill Bruford'dan The Sailors elemanlarına kadar pek çok ehemmiyet sahibi şahıs sessiz sedasız gelip geçmiş Jazz Cafe'nin kapısından içeri. Gördükleri sıradan müşteri, olağan insan muamelesinden hoşnut kalmış hepsi.

Turizmin alıp yürümediği, Bodrum'un gece yaşamının kirlenmediği zamanlarının en keyifli mekanlarından, dünyaya açılan kapılarından biri olmuş Jazz Cafe.

Bodrum'un bekaretini yitirişinin ardından göç yolları görünmüş ikiliye. Şimdiki binaya 1996 yılında gelmişler. Geçerken tesadüfen görmüşler "Satılık" tabelasını binanın üzerinde. Görür görmez de gözlerine kestirmişler kaderini paylaşacakları bu binayı.

Jazz Cafe taviz vermiyor geçen zamana, etrafını kuşatan yozlaşmaya. Sahiplerinden sahneye çıkan sanatçılarına, çalışanlarından kedisine, etraflarındaki değişime çılgın kalabalıktan uzakta durarak, biraz dudak bükerek, biraz da müstehzi bir gülümseme ile bakıyorlar.

Bir kez dahi olsun yolunuzu düşürün Jazz Cafe'ye; görün 25 yıllık emek ve sevgiyle ısıtılan bir mekanın nasıl pahalı salonlardan daha fazla ışıdığını.

Sırça Köşkün Masalcısı

Erdal Öz

1 1979 yılı bütün dünyada ‘Çocuk Yılı’ ilân edilmişti.

Yıllar önce TRT’den gelen, Kemalettin Tuğcu’yla bir röportaj yapma önerisini sevinçle karşılamıştım. TRT ekibiyle, çocuklar

tarafından en çok sevilen ve okunan kitapları yazmış olan Kemalettin Tuğcu’nun Basın Sitesi’ndeki evine gitmiştik. Kemalettin Tuğcu, tekerlekli iskemlesiyle bir odadan çıkıp gelmişti yanımıza. Heyecanlıydı. Sevmezmiş kendisiyle söyleşi yapılmasını; alışık da değilmiş. Kamera hazırlanırken kendisine onu nasıl tanıdığımı anlattım önce.

2 Ankara’da Çankaya İlkokulu’nda üçüncü sınıftaydım. Yıl 1943. Yanında kaldığım dayım, bir gün eve “Çocuk Haftası” adlı bir dergi ve “İki Çocuğun Devrialemi” adlı bir kitapla gelmişti. Hiç unutmam, ben yerde kitabı karıştırırken o karşımdaki koltukta “Çocuk Haftası” dergisini okuyup bitirdikten sonra bana vermişti. Derginin ilk sayısıydı. Sonra da o dergiye beni abone etmişti. Dergide Kemalettin Tuğcu adlı bir yazarın “Zavallı Büyükbaba” adlı bir romanı tefrika edilmeye başlamıştı. Bir yandan

“İki Çocuğun Devrialemi”, bir yandan “Zavallı Büyükbaba”, bana okumayı sevdiren, okuma tadına beni alıştıran, bulaştıran ilk iki roman olmuştu.

3 Çekim hazırlıkları yapılırken bunu anlattım Kemalettin Tuğcu’ya. Onu rahatlatan bir giriş olmuştu bu. Sonra kamera karşısında konuşmaya başlamıştık. Belki de bu söyleşi TRT arşivlerinde vardır. Saklandıysa şimdi çok güzel bir belge olur.

4 İlk sorum, “Nasıl yazarsınız?” olmuştu.

5 Her gün belli bir saatte masasına, daktilosunun başına geçerek ilk kâğıdı makinesine takar, aklına ilk gelen sözcüğü yazarak başlarmış yazmaya. O sözcük, bir ikinci sözcüğü getirmiş, sonra bir ilk cümle çıkarmış ortaya. Sonunu bilmeden, düşünmeden yazmayı sürdürürmüş sevgili yazarımız. Sonunda ortaya ya bir öykü, ya da bir roman çıkarmış. “Böyle yazarım.” demişti.

6 Şaşırtıcı bir yazma biçimiydi.

7 Kitaplarının sayısını hatırlamıyordu. Hele kitaplarından telif ücreti almayı hiç mi hiç bilmiyordu. Yazdığı dosyayı yollarmış çalıştığı yayınevine. Bir ‘bin lira’ almış. Ondan sonra bir daha da o kitabından para alamamış.

SÖMÜRÜLEN BÜYÜKBABA!

8 Nasıl bir sömürüdür bu. Zavallı Kemalettin Tuğcu! Demek ‘korsan yayıncılık’ da o zaman başlamıştı ülkemizde.

9 Oysa kitap almak için geldiğim İstanbul'da, Cağaloğlu'ndaki İtimat Kitabevi'ne uğramadan edemezdim. Orada beni şaşırtan en ilginç olay, Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarının Anadolu kitapçılarında gönderiliş biçimi olmuştu. Anadolu kitapçıları, yayınevinden Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarını belli sayılarda istemiyorlardı. Gelen istek mektuplarını göstermişlerdi: "Sekiz çuval Kemalettin Tuğcu gönderin", "On çuval Kemalettin Tuğcu gönderin."

10 Herkesin Nemika Tuğcu gibi bir yeğeni olmalı diye düşünüyorum. Ve bu yeğen, Nemika Tuğcu gibi iyi bir yazar olmalı.

11 Nemika Tuğcu, belli ki, sevgili amcasını dikkatle izlemiş, belleğini, çocukluğundan beri, ona öylesine açık tutmuş ki, öylesine güzel gözlemler, izlenimler saklamış ki içinde, sonuçta, yalnızca bir yaşam öyküsü değil, bir güzel romansı anlatı çıkmış ortaya.

ACIMA, ÖFKE, YALNIZLIK...

12 Acıma, öfke ve yalnızlık duygularının kitaplarında çok yer almasının kendi yaşamından kaynaklandığını Nemika Tuğcu'nun "Sırça Köşkün Masalcısı" adlı kitabından öğreniyoruz. Kitaptan alıntılarla sürdürüyorum yazıyı:

13 Kemalettin Tuğcu, bakın neler söylüyor: "Sakatlığım yüzünden okula gidemiyordum, arkadaşlarla oynayamıyordum. Ama oynayamadığım oyunları, arkadaşları hayalimde gerçekleştiriyordum. Bir hayal kurma tutkusu başlamıştı bende."

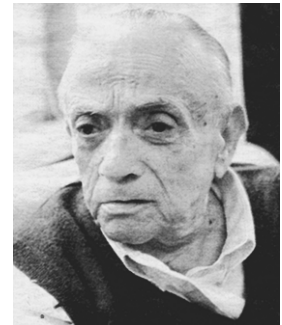
14 "Yirmi altı yaşına kadar münzevi bir

hayat yaşadım. Ne mektebe gittim, ne de gençlik hayatı yaşadım. On üç yaşımdan beri yalnız yazı yazdım, beni bu yazılar avuttu; yazdıklarımla yaşadım. Yapamadıklarımı yazdım. Bunlar benim arzularımın birer eseri oldular. Ben edebiyatçı değilim, romancı değilim. Ben yazı yazma hastasıyım."

15 "Benim yazı hayatına başlamamın nedeni: yalnızlık, sakatlık, çocukluk ve gençliğimi yaşamayışım. Gezmedim, yürümedim, oynamadım; parklarda, kırlarda sevişmedim. Çocukluğumu da, gençliğimi de yaşamadım, yalnızlık ve arkadaşsızlık bana öyle bir melankoli verdi, öyle bir hayal gücüne sahip oldum ki, bütün o hayatı, çocukluğu ve gençliği yazarak yaşadım. Yazı yazdığım sürece yaşıyorum, eğleniyorum. Yaşama gücü verdi bana yazmak."

16 Kemalettin Tuğcu, yoksullardan yana, emekten yana, acı çekenlerden yana, laiklikten yana, Türkçenin arılaşmasından yana ilerici bir yazardı. Öldükten sonra kitaplarında yapılan değişiklikleri, eklemeleri görseydi sanırım çok acı çekerdi.

17 Diyorum ki, bütün Kemalettin Tuğcu kitapları yeniden derlenip toparlanmalı, gözden geçirilip eklenen kirlerinden ayıklanmalı, ona yakışır, onun okurlarına yakışır yeni bir biçimde yeniden yayımlanmalı. Bu büyük yazara borcumuzu ancak böyle ödeyebiliriz.

18 Nemika Tuğcu'yu, böyle bir kitabı yazdığı, Kemalettin Tuğcu'yu yeniden gündeme getirdiği için kutluyorum.

"Mozart ve Puccini söylüyoruz ama sıkılmayacaksınız"

"Opera Twins" adıyla tanınan İzmirli ikizler Sinem ve Didem Balık, Atlantic Records'tan albüm yapmak üzere Ahmet Erteğün'le anlaştı. Biri soprano, diğeri mezzosoprano olan ikili, operayla da eğlenilebileceğini göstermek istiyor: "Avrupa'da insanlar sanatla eğleniyor. Biz de onu yapmaya çalışıyoruz. Mozart söylüyoruz, Puccini, Verdi söylüyoruz ve sıkılmayacaksınız diyoruz."

ASU MARO

İzmir'de başlayan serüvenlerini tam bir "azmin zaferi" öyküsüyle altı yıl önce Viyana'ya taşımış iki kardeş Sinem ve Didem Balık. Sadece kardeş değil, tek yumurta ikizleri ve bu süre içinde "Opera Twins" (Opera İkizleri) adıyla kendilerine bir kariyer 30 bile. Şaşırmamak lazım; hem güzel hem yetenekliler, üstelik için "şov yanının" da hakkını veriyorlar.

Bir diğer özellikleri de birinin soprano, diğeri mezzosoprano olması ki bu dünyada pek az 31 olan bir durum. New York'ta verdikleri bir konserde Ahmet Erteğün'ü de büyüleyen ikizler, şimdi Atlantic Records'tan gelen albüm teklifinin heyecanı içindeler. Erteğün'ün "Göz kamaştırıcı sesleriyle hepimizi çarptılar" diye anlattığı Balık kardeşlerle iki haftalığına geldikleri İstanbul'da buluştuk. Kararlı, tutkulu, mücadeleci iki genç kadın, belli ki yolları çok açık...

Ama bundan önceki röportajlarından da gözleri 32 gibi, temkin-tedbir had safhada. Zaman zaman birbirlerini uyarıyorlar, "Ona söyleme", arada da beni tembihliyorlar; "Aman bunu yazma" diye. İşte bunlar onların söylediklerinden yazılabilecek olanlar...

Beş ayrı dilde söylüyormuşsunuz sahnede... Türkçe de var mı aralarında?

Didem B.: Evet Türkçe, Fransızca, İtalyanca, Almanca, İngilizce aryalarda söylüyoruz.

Sinem B.: Mutlaka bütün konserlerimizde Türk bestecilerinin eserlerini söylüyoruz. Bu bizim şansımız, bu konserlerle hem Türk kadını hem de ülkemizin 33.

Didem B.: Bir de dokuz sekizlik ritimlerimiz, beş sekizlikler çok dikkatlerini çekiyor. Bazen kaftanlar giyiyoruz, çok ilginç geliyor insanlara.

Her şey 4 yaşında eve alınan piyanoyla başlamış...

Sinem B.: Annem diyor ki yanlışı söylüyormuşuz, 3 yaşındaymışız.

Didem B.: Daha okuma yazmayı öğrenmeden derse başladık. Hocamız 34 öğretti bize piyano çalmayı. Hiç unutmuyorum; kırmızı do, sarı mi, mavi re, fa da mordu.

Operacı olmaya nasıl karar verdiniz?

Sinem B.: Piyanyo 9 yaşında bıraktık. Sesimizin çok güzel olduğunu söylüyorlardı. Ben bunu profesyonel olarak yapmamız gerektiğini düşündüm ve lise 2'de Didem'e dedim ki "Ben konservatuvara gideceğim". Onu da ikna ettim.

Didem B.: Ben bir sene erken girdim. İkimiz de 9 Eylül Üniversitesi'nde okuduk.

Sonra Antalya macerası var, değil mi?

Sinem B.: Önce İstanbul Cemal Reşit Rey, sonra Antalya Devlet Operası. Ve Kültür Bakanlığı bursuyla Avusturya. 35.

Kariyerinizi ikili olarak sürdürmeye nasıl karar verdiniz?

Sinem B.: Ben hep böyle olmasını düşünüyordum. Hatta Didem'i konservatuvara girmeye ikna etmek için demiştim ki "Bak biz ikiziz, senin başka iş, benim başka iş yapmam hiç orijinal değil. Gel bunu biz birlikte yapalım". O Amerikan filolojisi istiyordu çünkü.

Operayı popüler hale getirmek istiyorsunuz. Nasıl bir yol izliyorsunuz bunun için?

Sinem B.: Popüler derken poplaştırmak gibi bir niyetimiz yok. Eğer bu popülasyondan geliyorsa, halktan geliyorsa, kastettiğimiz bu. Türkiye'de bu aristokrat sınıfın bir kültürüdür gibi bir inanış var, ben anlamam diyor insanlar. Biz Avrupa'da Benin kralına, prenslere, prenseslere, kontlara, konteslere konserler verdik. Onlar bunu zaten biliyor ve dinliyorlar. Bizim asıl derdimiz bu müziği halkla buluşturmak.

Operanın ciddi imajını da biraz sıkıcı buluyorsunuz galiba...

Sinem B.: Sıkıcı bulmuyoruz ama ben opera sanatçısı olduğumuz için ciddi olmamız gerektiğine ya da kabarık kıyafetlerle piyanoya tutunarak konser yapmamız gerektiğine inanmıyorum. Biz 36 istiyoruz, bir çerçeveye sıkıştırılmak istemiyoruz. Konserlerde dans ediyoruz, kostüm değiştiriyoruz, eğlenceli bir ortam yaratmaya çalışıyoruz.

Türkiye'de bir önyargı var, sanatla eğlenilmez gibi. Ama Avrupa'da insanlar sanatla eğleniyor. Biz de onu yapmaya çalışıyoruz. Mozart söylüyoruz, Puccini, Verdi söylüyoruz ve sıkılmayacaksınız, sizi eğlendireceğiz, mutlu edeceğiz diyoruz. Türkiye'deki eğlenme anlayışı da farklı. İnsanlar kalkıp göbek atarak ya da içkiyle bağlantılı eğlenceyi düşünüyorlar. Biz diyoruz ki operayla ilgili önyargılarınızı kaldırın ve bize kalbinizi açın.

Genel olarak ortak bir hayatınız var. Hayatınızı ayıracak bir ilişkiniz olursa ne olacak?

Didem B.: Bu Opera Twins'i etkilemez, kardeşliğimize de hiçbir şey olmayacak.

Sinem B.: Hayatımıza girecek kişiye de fedakarlık düşüyor. Bu 37 durumu başka bir şey. Ama bizim hem ortak hayatımız hem de tekil hayatlarımız var. Ayrı ayrı sporlar yapıyoruz, ayrı ayrı hobilerimiz var...

Bir kitap okudum, romancı oldum

Doğan Hızlan

- 1 Bugün size tavsiye edeceğim kitap, yazarlığa ilk adımınızı atmada yardımcı olabilir. Tabii biraz da yetenek kısıntısı varsa, tatilin son iki gününde kendinizi sınavabilirsiniz. Kitabımız, 'Satış Garantili' Altmış Roman Konusu. Denemeci, romancı, sanat tarihçisi Sarane Alexandrian'ın konularından birini seçip best seller yazarı olabilirsiniz. Umut verici ilk cümle. “Gerçek roman konusunun nasıl bir şey olduğuna ilişkin, yazarların bile doğru dürüst fikri yoktur. Benim nihai amacım, ister gerçekten yazılmış isterse sadece zihinde tasarlanmış olsun, dünyadaki bütün romanların az sonra aktaracağım türlerden birine ait olduğunu kanıtlamaktır. Amatör edebiyat tutkunları, doğurgan fikirli genç romancılar, düş tarlasını bu kadar açarak sürmemden eminim ki çok hoşnutturlar.”
- 2 Elbette, hoşnut olanlar arasında ben de varım. Bütün konular hayal gücü, ama yazarımız iddialı. Bunların hepsinden birer roman çıkartabilirim, diyor. Eh, okuyana böylesine cesaret veren kitaplar da az bulunur. Ben yukarıdan bakan, bak sana ne öğretiyorum diyen, buyurgan yazarlardan da, kitaplardan da nefret ederim. Onun kendinden şüphesi olduğu kanısına varırım. Altmış tane roman konusunu okuyunca, onlardan birini kendinize uygun görebilirsiniz. Alaycı üslubuna, mizaha yaslanmasına bakmayın, Alexandrian, gerçekten bize değişik roman türlerini, tarihi gelişimi içinde öğretiyor. Bence nice edebiyat tarihi ve eleştiri kitabından daha zevkli, daha anlaşılır biçimde. Alexandrian, gerçekten konusu, kişileri, kurgusu, işlenişi konusunda ilgi çekici, uygulanabilir bilgiler veriyor. Eğer iyi bir roman okuruysanız, biraz da eliniz kalem tutuyorsa, insan bir denemeye girişebilir. Abartma payını saklı tutuyorum, bu kitaptan roman okurları bazı ölçütler de elde edebilir, kötü-iyi konusunda eleştirel bir duyuya sahip olabilirler.
- 3 Peki bu tür kitaplar okuru yanıltabilir mi? İş çok mu kolay gösteriyor? Yok, ben karşı düşüncedeyim. Alexandrian'ın bence savunduğu düşünce, bir takım yazarların ne kadar kolay, emeksiz, bilinen şablonları bile bir parmak aşamayan kitaplar yazmasına gönderme yapmaktır. Kitap seçmenizde de sanırım bir rehberlik görevi üstleniyor onun çalışması. Okuduğunuz birkaç satırı, bu metinlerdeki benzerliklerle karşılaştırdığınızda ne menem şey olduğunu ortaya koyacak.
- 4 Hezeyan romanı yazmak istiyorsanız, bakın nelere dikkat etmelisiniz? Yazar size reçeteyi veriyor: “Bir hezeyan romanı yazmak için öncelikle az çok psikiyatriden anlamak gereklidir. Parafrenik hezeyan (çok parlaktır ama sürekli tekrarlanır), paranoyak hezeyan (geviş getirir gibi aynı yere takılıp kalınmıştır) ve şizofrenik hezeyan (çok yaygındır ve hepimizde var olan budur) arasındaki farkları bilmek zorundadır.” Aslında roman yazmasanız da,

bu kitaba rağmen içinizde bir istek uyanmasa da, yazarların metnini denetlemede üçüncü kişi sıfatıyla edebî bir hizmeti üstlenebilirsiniz.

- 5 Roman yazmak da basit bir işmiş, diye düşünebilirsiniz. İşte burada yazarın tuzağına düşmeyin, iyi bir romancı, iyi bir edebiyatçı yazıyor bunları, hepsini biliyor. Eski deyimle yutmuş tabii hepsini, ona kolay gelir, sizi de yüreklendirebilir ama kendi yeteneğinizin gelişmesini sadece bu kitaptaki bilgilerle sınırlamayın. Alexandrian, korkularınızı yeniyor ama hodri meydan diye edebiyat arenasına çıkmanızı da salık vermiyor. “Bu kitabı neden yazdım?” başlıklı girişten birkaç cümle, kitabın amacını, işlevini, yapmak istediğini yeterince açıklıyor: “Romanın ne olduğunu açıklamaya çalışan, bilgiçlik taslayan bir kitap yerine, birbirlerinden tümüyle farklı altmış ayrı roman çözümlemesi okumak daha öğretici ve aynı zamanda da oyalayıcı olacaktır. Böylece roman yaratmanın bütün sırlarının eğlenerek öğrenilmesi sağlanacaktır. İnsanlara anlatmalı ve onları bilginin ancak düşle dölleneceğine ikna etmeliyiz.” Eğlenerek öğreneceğiniz, yaratıcılığın tahrikçisi hoş bir çalışma.

Kızılhaç'ı tanıyor muyuz?

Kızılhaç konusunda izin öncesi verdiğimiz tatil haberi ve geçtiğimiz ay Paul Rosenmöller ile yaptığımız söyleşi sonrası halkın farklı kesimlerinden insanlara Kızılhaç'ın etkinlikleri hakkında ne düşündüklerini sorduk...

K. Hayriye Ürün – Arnhem

Kızılhaç organizasyonu hakkında kapsamlı bir bilgim yok. Hollanda'ya geleli yaklaşık 1 yıl oldu. Kızılhaç'ın sadece Kızılay ile beraber çalıştığını

biliyorum. Kızılay'ın da Türkiye'den takip ettiğim programları; depremzedelere yardımı, yaşlılara ve çocuklara bakımı ve bunun yanında çeşitli kan bankalarına olan yardımları. Derginizdeki Kızılhaç'a dair olan yazınızı okudum ve çok ilgimi çekti. Kızılhaç'a dair elinizdeki arşiv ve bilgileri, mümkünse tarafıma iletirseniz çok sevinirim. Bilgiler Türkçe veya İngilizce de olabilir.

Metin Yılmaz – Dordrecht

Kızılhaç'ın da Kızılay gibi, afet anında insanlara yardımcı olduğunu düşünüyordum. Kızılhaç'ın yaşlı veya özürli insanlara, dar günlerde de yardımcı olduğunu Ekin aracılığıyla öğrenince hem sevindim, hem şaşırdım. Özellikle dar gelirli insanlar için, bunun çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Söz konusu yaklaşıma, saygı duyulması

gerekir. Kızılhaç'ın afetler dışında da yaşlılara, düşkünlere ve özürliülere yardımcı olduğunu, aklımın bir köşesine yazıyorum. Bu sınıfa giren insanlar ile her bir araya gelişimde, Kızılhaç'ı aramalarını önereceğim. Türk gönüllülerin görev alması konusunda da cami ve derneklerimizin sorumluluk üstlenebileceğini düşünüyorum.

Ahmet Gündoğdu - Rotterdam

Kızılhaç hakkında geniş bilgiye sahip olmamakla beraber, afet anında insanların yardımına koşan bir kurum olduğunu biliyorum. Bunun dışında, Kızılhaç'ın Afrika'da açlık çeken ülkelere yoğun şekilde yardım yaptığı şeklinde bir kanaatim var. Hollanda'da da insanların sağlık ve eğitimlerine yönelik çalışmalar yapıldığını, zaman zaman gazete ve TV'lerde görüyorum. Son zamanlarda Kızılhaç'ın daha geniş kitlelere ulaşma gayreti içinde olduğunu, Ekin aracılığıyla görüyorum. Bu çalışmaları çok olumlu buluyor ve destekliyorum. Özellikle Türklere yönelik çalışmalarda destek olmaya çalışacağımı da sizin aracılığınızla iletmek istiyorum.

Sibel Kut – Vlaardingen

Muhtaç olan insanlara yardım elimizi uzatmak, bizi biz yapan en önemli özelliğimizdir. Ve inanıyorum ki, Hollanda'da yaşayan hepimiz, yardıma

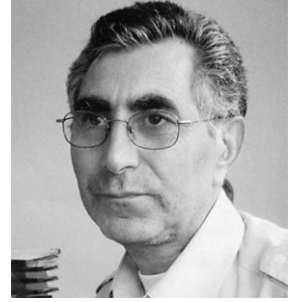
muhtaç olan diğer insanlara din, dil, ırk farkı gözetmeden yardım edebilecek yücelikte, sevgi ve şefkat dolu bir yürek taşıyoruz. Kızılhaç'ta gönüllü çalışmak ve yardıma muhtaç olan insanlara güler yüzümüzü ve sevgi dolu kalbimizi sunmanın yanı sıra; onlara yeni umutlar açmak için, imkanlarımız dahilinde yardım etmek de bir insanlık görevimizdir. Kızılhaç'ı daha yakından tanıyıp, öğrenelim ve yardımımızın en doğrusunu yapalım. Bu dünya hepimiz için.

Murat Tuncel – Den Haag

Kızılhaç'ı genel olarak, dünya genelinde sosyal faaliyetler gösteren bir kurum

olarak tanıyorum. Afetlerde yardım yapan bir kurum olarak tanınması, Kızılhaç'ın tüm kurumlardan önce yardıma koşmasından kaynaklanıyor bence. Bu yönüyle akılda kalıcı oluyor. Diğer faaliyetlerinin pek bilinmemesini ise, çalışma alanlarının aslında biraz da kapalı bir kutu gibi saklanmasına bağlıyorum. Öncelikle, Kızılhaç yöneticilerinin yaptıklarını ve yapabileceklerini anlatmaları gerekiyor, toplumun bilgi sahibi olması için. Bu anlatım çok yönlü olmalı; mektuplarla, bildirimlerle, seminerlerle, basın-yayın yoluyla vb. Bunu yaptıkları zaman görecekler ki, bizim toplumdan yardım edecek çok gönüllü çıkacaktır.

Porselende Osmanlının sadeliğini bulmamız lazım

Ersin Kalkan

- 1 **Porselen, 11 asır önce Çin'de doğdu. Porselen kelimesi, "deniz kabukları" ya da "incinin yaratıcısı" anlamına geliyordu. İpekle birlikte geldi Avrupa'ya. Bu iki tılsımlı nesne Batılıların başını döndürdü. Marko Polo, içinde ışıklar ve renkler gezinen porseleni alıp Avrupa'ya getirdiğinde yer yerinden oynadı. Önce saray ve şato ahali tarafından kapışıldı. Uzakdoğu'dan Avrupa'ya nakliyat artınca biraz daha ucuzladı.**

- 2 Aristokratlardan burjuvalara kadar herkes bir parça porselen sahibi olmak için liman dükkanlarında sıraya girer oldu. Avrupalı ustalar yüzyıllarca kıskançlıktan öldüler. Çünkü, ne yapıp ettilerse de bu işin sırrına vakıf olamadılar. Yüzyıllarca çalıştılar, ama işi 18. yüzyılın sonuna kadar çözemediler. Porselenin Osmanlı topraklarında ve Avrupa'daki hikayesinin devamını esaslı bir sanatçıdan, Serdar Gülgün'den dinleyeceğiz.
- 3 Serdar Gülgün, porselenin önceleri sadece mutfak eşyası olarak rağbet gördüğünü söylüyor. "Ama, Çin'den vazolar ve biblolar gelince, Avrupalı ve Osmanlı, porselenin işlevsel olmanın dışında estetik bir boyutu olduğunu da anladı" diyor.
- 4 Serdar Gülgün'ün porselenle teması ise antika üzerine danışmanlık yaptığı sırada başlamış. Bundan iki yıl kadar önce dünyanın en önemli porselen markalarından biri olan Herend'den bir teklif almış. Herend'in temsilcileri, Gülgün'e firmanın bir Osmanlı serisi yapmayı planladığını belirtmiş ve bu işi ona teklif etmişler. Başlamış çalışmaya ve o dünya güzeli, tığ gibi uzayan taç yaprakları olan İstanbul lalesini işlemiş porselene. Koleksiyon çok beğenilmiş. Ardından Osmanlı karanfillerini çıkarmış ortaya. Bu iki seri şimdi dünyanın her yerindeki Herend mağazalarında satılıyor.
- 5 Gülgün, şu sıralarda British Museum'da Osmanlı sanatı üzerine dersler veriyor. "Öğrencilere porseleni de anlatıyorum. Porselendeki Osmanlı süslemelerinin hangi anlamları ifade ettiklerinden bahsediyorum" diyor. Aklıma takılan bir soruyu yöneltiyorum: "Porselene en çok dokunmayı ve sesini dinlemeyi seviyorum. Sizce de porselenin yeryüzündeki tüm nesnelere farkı yok mu?" "Elbette ki var" diyor heyecanla ve devam ediyor: "Aslında porselen insanın beş duyusuna birden hitap eder. Ve bu haliyle ipeğe çok benzer. Göze nasıl güzellik kattığını anlatmaya gerek yok. Çok ama çok sert olmasına rağmen elinizi değdirdiğinizde ipeğe dokunur gibi olursunuz. İyi porselenle kötü porseleni ve bu malzemeyi diğerlerinden ayıran bir kokusu da vardır. Bu kokuyu en iyi son sırrın atılıp fırından çıktığı anı bilenler anlar. Tabii bir de sesi var. Özellikle porselenin porselene değdiğinde çıkan müziği hiç

bir şeye değişmem. Bu yüzden eski Çin sarayında tahta ya da metal kaşıklar yerine porselen kaşıklar kullanılmış. Porselen bir kasede gezinen porselen bir kaşığın sesini duymak için herhalde..."

- 6 Porselenin Avrupa'da dekorasyonda kullanımının artmasına paralel olarak Türkiye'de de yükseliş yaşıyor. Ama her şeye rağmen porselen hak ettiği yere henüz gelmiş sayılmaz. Bizde hala ve ısrarla eski tarzların tekrarlanması tüketiciyi sıkıyor. Artık çağımızda eskiden olduğu gibi ağıdalı, karışık, gözü yoran, renk ve desenlerin iç içe girdiği modelleri olduğu gibi devam ettirmek yanlış. Oysa, fazla süse kaçmadan geleneksel sanatlarımızdan olağanüstü modern tarzlar yaratabiliriz diye düşünüyorum. Zaten zarif, karanfilse karanfilin, gülse gülün, laleyse lalenin etrafında dönen bir sanat oluşturmuşuz eskiden. Bunu biraz daha hafifletip estetize ederek porselene işleyebilir, stilimizi geliştirerek evrenselleştirebiliriz.

Tekst 11

En iyi kitapçılar

Girdikleri mağazada uzun zaman geçirmekten hoşlanan kitap kurtları için kitapçılar, yığınla kitabın raflarda dizili olduğu bir mekandan çok daha fazlasını ifade ediyor. İnsanlar artık rahat rahat kitapları karıştırmak, almadan önce sayfalarına göz atmak, aradığı kitabı kolayca bulmak, dünya yayınlarını takip etmek istiyor. Yeni açılan kitap dükkanları da onların bu talepleri doğrultusunda tasarlanıyor. Artık pek çoğunun rahat koltuklara gömülebileceğiniz okuma köşeleri var. Aydınlatmadan rafların yüksekliğine kadar her şey müşteri düşünülerek ayarlanıyor. İşte en iyi kitapçıların listesi.

PANDORA BEYOĞLU

1991'de Beyoğlu Büyükparmakkapı Sokak'ta kuruldu, üç şube daha açtı. İnternet üzerinden de satış yapıyorlar. İngilizce, Türkçe kitap ve süreli yayınlar satılıyor. Personelin çoğu üniversite mezunu ve hatta master yapmış elemanları da var. 30 bin çeşit Türkçe, 20 bin çeşit İngilizce kitap bulabilirsiniz. Her iki dilden üniversite eğitim kitapları da mevcut. Türkiye üzerine yazılan İngilizce kitapların sayısı iki bin civarında. Dünyanın her tarafından toplanmış bir koleksiyon bu. Sanat, arkeoloji, tarih, edebiyat, yemek, hobi kitapları da bulunuyor. Kitap okuma ışığı, ayraç gibi kitap aksesuarları da var. İsteddiğiniz kitabı internet üzerinden ayırıp daha sonra gidip alabiliyorsunuz. Tel: (212) 245 16 67

ROBINSON CRUSOE

Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde 1994'te kuruldu. Türkçe kütüphaneleri zengin ama İngilizce ve Fransızca kitaplar da bulabilirsiniz. Ortalama 3-4 haftada dünyanın her yanından sipariş getiriyorlar. Nisan Yayınları adında bir yayınevleri de var. Kitap konusunda bilgili olmayan elemanlara tezgahı teslim etmiyorlar. Kitapçıların çoğu yabancı kitapları buradan alıyor. Sanat, sinema, müzik, şiir, roman, resim kitapları da bulabilirsiniz. Devamlı müşterileri çok özel alanlarda çalışan insanlar. Süreli yayınlar, günlük, defter ve kitap dışında bir şey satılmıyor. Mimarisi Han Tümertekin'e ait. Tel: (212) 293 69 68

SİMURG

Kedileriyle meşhur. Beyoğlu'ndaki 21 yıllık kitabevinin sahibi İbrahim Yılmaz. Genellikle kitap kurdu olanların uğrak yeri. İlber Ortaylı, Murat Bardakçı, Ali Poyrazoğlu, Hasan Bülent Kahraman, Doğan Hızlan, Orhan Pamuk müdavimleri arasında. Kitap ve süreli yayın dışında hiçbir şey satmıyor. Sahafılık da yapıyor. Simurg adında 74 kitap yayınlamış olan bir yayınevi de var. Türkiye'de basılan yabancı kitaplar bulunuyor, dışarıdan getirmiyorlar. Çocuk reyonu yok. Sipariş alıp çok hızlı bir şekilde servis ediyor, aradığınız her kitabı buluyorlar. Tel: (212) 292 27 12

REMZİ NİŞANTAŞI

1927'de Remzi Bengi tarafından kuruldu. İstanbul Beyazıt'ta açtığı bir dükkanla faaliyete geçti. Yayınevi olarak ilk kitabı Ömer Seyfettin'in "Yüksek Ökçeler" adlı eseri. 1994'te Akmerkez, 1995'te Rumeli Caddesi Nişantaşı şubesini açtı. Ankara, İzmir ve Antalya'da toplam sekiz şubesi daha var. Rumeli şubesinde bir kafe de bulunuyor. 250 metrekarelik dükkanda yabancı ve yerli dergi, ağırlıklı olarak İngilizce kitaplar, ajanda, takvim, DVD, VCD, databank, hediyelik eşya, kart, ayaç gibi ürünler de satılıyor. Personel kitap konusunda oldukça bilgili. Orhan Pamuk, Yaşar Kemal, Hamdi Koç, Mehmet Ali Alabora, Kadir Çöpdemir müdavimleri arasında. Tel: (212) 234 54 75-76

KABALCI

Beşiktaş'taki kitapçı 1995'te açıldı. Üç katlı dükkanın her katı 1000 metrekare civarında. Kitap, kırtasiye, hediyelik eşya, kozmetik, CD ve kaset satışı yapılıyor. Geniş bir İngilizce, Almanca ve Fransızca reyonları var. Lise ve üniversiteye yönelik ders kitapları da satılıyor. Kafeleri bulunuyor. Kabalcı aslında bir yayınevi. Yabancı kitapları ve yurtdışından gelen ürünleri kendileri ithal ediyorlar. "Kelepir kitaplar" bölümünde piyasada tükenmiş, sahafılık kitapların satışı indirimli olarak yapılıyor. Belli başlı boya ve fırça markalarını burada bulmak mümkün. Tel: (212) 327 33 22

İSTİKLAL KİTABEVİ

1999'da İstiklal Caddesi üzerinde açıldı. Yazar söyleşilerinin, kitap tanıtımlarının ve imza günlerinin yapıldığı bir çekim merkezi. Müzik ürünlerinde de geniş ve seçkin bir koleksiyona sahip. Sanatsal ürünler, puzzle, maket gibi hobi malzemeleri de satılıyor. 2005 yılının başlarında yayıncılığa da başladılar. Toplam 350 metrekare olan dükkan üç katlı. İngilizce ders kitapları da var. Son üç aydır kitap okumayı teşvik için vitrinlerinde bir profesyonel manken kitap okuyor. Tel: (212) 292 95 18

DOST KIZILAY

Ankara'nın en eski kitabevlerinden. 1977'den beri hizmet veriyor. Altı şubesi var. En büyüğü Kızılay Karanfil Sokak'taki. 2 katlı mağaza 850 metrekare büyüklükte. 100 farklı kategoride, 40 bin çeşit kitap yer alıyor. 3 bin çeşit de dergi var. Kayıtlı müşteri sayısı 113 bin. Toplam çalışan sayısı 110. Mağazada olmayan Türkçe kitap, talebe göre getiriliyor. Şu anda en çok Üstün Dökmen'in Küçük Şeyler 2 adlı kitabı satıyor. Müzik ürünleri, karşısındaki mağazada satılıyor. Tel: (312) 425 24 64

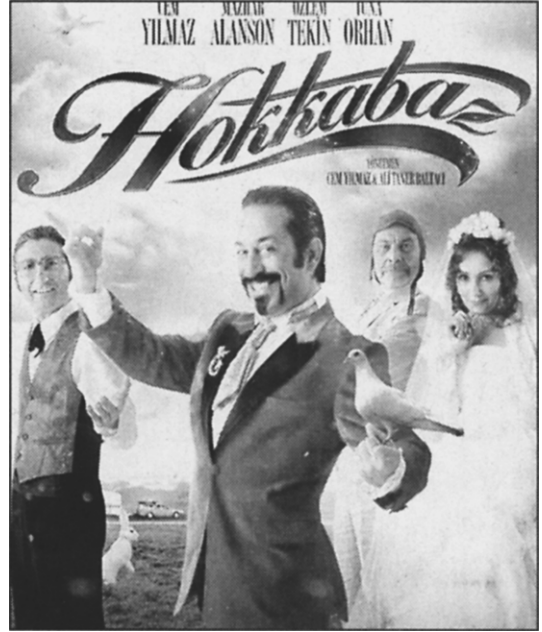
PAN KİTABEVİ

İzmir Karşıyaka Çarşısı, Tiyatro Sokağı'ndaki Pan Kitabevi 10 yılı geride bıraktı. Taylan Devocioğlu ve Aykut Yenersu'nun sahibi olduğu üç katlı kitabevi 365 gün boyunca 08.30-21.30 arası hizmet veriyor. 380 metrekare büyüklüğündeki mekanda kitap, müzik, film, kart, dergi ve oyuncaklar satılıyor. Ayrıca, İzmir'de gerçekleşen tiyatro, gösteri, konser gibi organizasyonların biletlerini bulmak mümkün. Yabancı yayınlar ve siparişle yurtdışından getirilen kitaplar bulabilirsiniz. Tel: (232) 369 11 99

Yeşilçam'ın yeniden canlanması

GÖKÇE UYGUN / NİHAN İNAL

- 1 Fuat Özkınay'ın 1914 yılında çektiği "Ayastefenos'taki Rus Abidesi'nin Yıkılışı" filmi ile başladığı varsayılan Türk sineması, yaklaşık bir asırı geride bırakıyor. Türkiye'de iniş ve çıkış dönemleri yaşayan sinemamız, son yıllarda yeni bir yükseliş içinde. Daha önceleri Hollywood filmleri nedeniyle sinema salonu bulmakta zorlanan yerli yapımlar, izleyicinin baş tacı oldu. Birbiri ardına vizyona giren yerli filmler, milyonlarca izleyiciyle buluşuyor. Yavuz Turgul'un yönettiği 1996 yapımı "Eşkiya" filminin 2 milyondan fazla kişi tarafından izlenmesiyle başlayan beyaz perdedeki bu canlılık, "Kahpe Bizans", "Vizontele", "Asmalı Konak Hayat", "Vizontele Tuuba", "G.O.R.A.", "Babam ve Oğlum", "Kurtlar Vadisi Irak", "Organize İşler", "Hababam Sınıfı Üç Buçuk", "Keloğlan Kara Prese Karşı" ve "Hokkabaz" gibi filmlerle sürüyor.
- 2 Ancak gişe filmleri milyonlarca izleyiciye ulaşırken kendi sinema dillerini yaratmış, uluslararası ödüller alan Nuri Bilge Ceylan, Zeki Demirkubuz, Derviş Zaim gibi bağımsız sinemacıların eserlerinin izlenme oranları binli rakamlarda seyrediyor. Öte yandan yönetmen Yüksel Aksu'nun Muğla'da amatör oyuncular ve düşük bir bütçeyle çektiği "Dondurmam Gaymak" filmi de Oscar'larda Türkiye'yi temsil etmeye hazırlanıyor.
- 3 Peki, Türk sinemasındaki bu canlılığın nedenleri neler? Gözlerden kaçmayan izleyici sayısındaki artış, filmlerin niteliğine nasıl yansıyor? "Türk sineması nereye gidiyor"

sorusunu yapımcı, yönetmen ve oyuncular yanıtladı.

- 4 Sinema Yazarları Derneği (SiYAD) Yönetim Kurulu Genel Sekreteri Deniz Yavuz, son yıllarda yerli filmlerin nicelik bakımından artmasıyla birlikte nitelik konusunda aynı şeyin söylenemeyeceğini belirterek "Çünkü hep benzer işler yapılıyor; aynı yönetmenler, aynı kalitesiz, gişe filmleri. Bu filmler, sanatseverlere bir şey ifade etmiyor. Ancak gişe filmleri iyi iş yapıyor. Birileri de bu albeniye kanıp gene benzer filmleri çekmeyi sürdürüyor" diyor. Yavuz, Zeki Demirkubuz, Nuri Bilge Ceylan, Derviş Zaim gibi bağımsız yönetmenlerin Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'de de artması gerektiğine işaret ederek "Türkiye'de bağımsız sinema desteklenmediği için seyirciyle buluşmuyor. Oysa Demirkubuz, Ceylan, Zaim gibi yönetmenler ve onların üretimleri sinemayı tetikler. Bağımsız sinemacılar bence kendi

hikâyelerini yine bağımsız olarak anlatarak ama teknolojiden de yararlanma yoluna giderek daha yüksek bütçeli filmler çekmeli.” diyor. Sinemayı Destekleme Yasası kapsamında bu yılın başında alınan bazı kararların sinema sektörüne olumlu katkılar yaptığını vurgulayan Deniz Yavuz, bu gelişmelerde süreklilik sağlanmasının önemini dile getiriyor.

5 “Tabutta Rövaşata”, “Filler ve Çimen”, “Çamur” ve “Cenneti Beklerken” filmlerinin yönetmeni Derviş Zaim, yerli film ve seyirci sayısındaki artışı önemli ve olumlu sözleriyle değerlendiriyor. Seyirci açısından farklı beğenilere de hitap eden üretimlerin olmasını ümit ettiğinin altını çizen Zaim, “Ütopik de olsa kemikleşmiş bir Türk sineması seyircisi yaratılmasının gerekliliğine inanıyorum” görüşünü dile getiriyor.

6 Oyuncu Metin Akpınar, “Son yıllarda film sayısında belirli bir artış oldu. Seyirci sayısında artış oldu diyelim ama, bu noktada dünyaya bakmak gerek. Türk sinemasında artık teknoloji daha çok kullanılmaya başlandı. Ama bunlara karşın dünyaya göre çok küçüğüz. ABD’de 1 kişi yılda 5 kez sinemaya gidiyor. Bizde bu rakam ise 1’den az. Sinemamız hâlâ emekleme aşamasında” diyen Akpınar, çeşitli konularda film senaryosu

hazırlayacak senaristlerin yetişmesi gerektiğini dile getiriyor. Sektöründeki kaynak sıkıntısına da değinen Metin Akpınar, şunları anlatıyor: “İyi film yapma niyetinde olup da parası olmayanlara, Kültür Bakanlığı kesenin ağzını açmalı. Şu an bakanlığın desteği yok denecek kadar az. Türkiye’de sponsorluk da çok tüketildi. Spor olayları dışında sanatsal etkinliklere sponsor olan şirket az.”

7 “Bizler seyircinin isteklerini bilmeden film yapıyoruz. Bu aslında bir kumar” diyen Film Yapımcıları Derneği Başkanı Yılmaz Atadeniz, bu nedenle seyircinin isteğinin iyi tahmin edilerek ona göre film yapılması gerektiğini ifade ediyor. Türk sinemasının daha da ilerlemesinin Babam ve Oğlum gibi iyi filmlerin artmasına bağlı olduğuna dikkat çeken Atadeniz, “Yeni kuşak iyi yetişiyor, onlardan umutluyuz. İyi dağıtıcı firmalar kurmalıyız. Eğer bunu başarabilirsek Amerikan hegemonyasını kırarız” yorumunu yapıyor.

8 Oyuncu Şerif Sezer, Türk seyircisinin Türk sinemasını özlediğini düşünüyor. Sinemanın geleceğinden umutlu olduğunu söyleyen Sezer, “Çok yetenekli yönetmen ve oyuncular yetişiyor. Eskiden de yerli filmler çok çekiliyordu. Ama şimdi deneyimli bir sinema kuşağı var” diyor. Sinemanın özveri ve maddiyata dayalı bir sanat dalı olduğuna dikkat çeken Sezer, sadece Kültür Bakanlığı’nın desteği ile film yapmanın mümkün olmadığını dile getiriyor.